

**Heemkundekring
De Heerlijkheid
Nispén** **2024**

JAARVERSLAG **2024**

1. Inleiding.

Met trots bieden wij u het jaarverslag 2024 van heemkundekring de Heerlijkheid Nispen aan. In september vond in aanwezigheid van het koningspaar de landelijke start plaats van de herdenking van 80 jaar bevrijding van Nederland. Nispen werd op 26 oktober 1944 bevrijd door Britse en Canadese troepen. Het mag geen verbazing wekken, dat deze belangrijke historische gebeurtenis als een rode draad door de activiteiten van onze vereniging liep. In een aantal gevallen werd daarbij samengewerkt met andere Nispense organisaties. De realiteit van een steeds kleiner wordende en vergrijzende groep van vrijwilligers – die overigens in het gehele verenigingsleven waarneembaar is – dwingt ons om onder ogen te zien dat dit misschien wel de enige manier is om de aandacht voor het cultuurhistorisch erfgoed van ons dorp in de toekomst levend te houden.

Meer achter de schermen werd er nog volop gewerkt aan het op orde brengen van de archiefcollecties van de heemkundekring na de verhuizing uit het Wit-Gele Kruisgebouw en het zoveel mogelijk herstellen van opgelopen waterschade door lekkages.

2. Leden.

Het ledenaantal van heemkundekring de Heerlijkheid Nispen bedroeg in 2024 207 leden. Er waren 188 leden met een volledig lidmaatschap en 19 gezinsleden. Ondanks de aanmelding van enkele nieuwe leden, zette de trend van het teruglopend ledenaantal zich voort. Er werd bericht van overlijden ontvangen van vijf leden: de heer E.G. Boeren, de heer F.A.M. Bové, mevrouw J.C.M. Cleiren-Verbocht, mevrouw M. Uijtdehaag-Pellis en de heer P.C.W.M. Verpalen. Het bestuur heeft namens de vereniging zijn medeleven betuigd aan de nabestaanden.

De contributie werd in 2024 verhoogd naar € 24 voor een volledig lidmaatschap en € 11 voor gezinsleden. Een groot deel van de leden maakte gebruik van de mogelijkheid om de contributie via automatische incasso te voldoen.

3. Bestuur.

In 2024 maakten de volgende leden deel uit van het bestuur:

Voorzitter: Toon van Wesel

Vicevoorzitter: vacature

Secretaris: Inge Aerden

Penningmeester: Hans Wentink

Lid: Loes Gommeren-van Eekelen

Een aantal taken en portefeuilles werden door personen buiten het bestuur vervuld.

Contactpersoon werkgroep Redactie Jaarboek: Henk Baselier

Eindredactie Jaarboek: Marius Broos

Contactpersoon Beheerscommissie: Corné Uijtdewilligen

Redactie websites: Corné Uijtdewilligen

Beheer Brabant Cloud: Corné Uijtdewilligen

Contactpersoon met de Stichting Open Monumentendag Roosendaal: René Leijdekkers

Het bestuur kwam in 2024 drie keer bijeen voor een bestuursvergadering. De vergaderingen vonden plaats bij een van de bestuursleden thuis.

Op 9 april was het bestuur vertegenwoordigd bij de regiobijeenkomst van stichting Brabants Heem in Steenberg. De regiovergadering op 12 november in Ossendrecht werd niet bijgewoond.

Toon van Wesel en Inge Aerden bezochten namens de heemkundekring de vergaderingen – onder voorzitterschap van de Oranje Stichting Nispen – van de Nispense organisaties die betrokken waren bij de herdenking van 80 jaar bevrijding.

Toon van Wesel is als vertegenwoordiger van heemkundekring de Heerlijkheid Nispen ook betrokken bij de stichting in oprichting die zich gaat bezighouden met het beheer van de toekomstige bezoekersruimte 'De Windschuur' bij de molen.

4. Algemene Ledenvergadering 2024.

Op 28 maart vond de Algemene Ledenvergadering plaats in Dorpshuis Nisipa. Na de opening en vaststelling van de agenda werden het verslag van de Algemene Ledenvergadering 2023 en het jaarverslag 2023 behandeld. Het verslag van de Algemene Ledenvergadering werd ongewijzigd vastgesteld. Het jaarverslag 2024 gaf aanleiding tot een vraag met betrekking tot het beheer van de collecties, maar werd verder ongewijzigd vastgesteld.

Het financiële jaarverslag werd toelicht door penningmeester Hans Wentink. Namens de commissie Rekening en Verantwoording deelde René Leijdekkers mee dat de financiële administratie in goede orde was aangetroffen en dat aan het bestuur daarom decharge kon worden verleend. De leden van de kascontrolecommissie bleven alle drie aan. De begroting voor 2024 werd met een wijziging met betrekking tot de contributiebedragen goedgekeurd door de leden.

Er waren geen bestuursleden aftredend en er hadden zich ook geen kandidaten gemeld voor de vacatures. Derhalve vonden er geen bestuursverkiezingen plaats.

Het voorgestelde activiteitenprogramma 2024 werd goedgekeurd en er waren geen mededelingen vanuit het bestuur. Er waren vijf zaken die in de rondvraag werden besproken.

5. Huisvesting.

De collecties van heemkundekring de Heerlijkheid Nispen waren grotendeels opgeslagen in het Erfgoeddepot Nispen in de dependance van Dorpshuis Nisipa, Bergsebaan 8A in Nispen.

Voor opslag van enkele zaken werd ook gebruik gemaakt van de zolder van basisschool De Linde, Dorpsstraat 71 in Nispen en de loods van de familie De Jong-Arnoe, Nispenseweg 98 in Nispen.

Het secretariaat en het verkooppunt van de vereniging waren gevestigd op het adres Schuitvaart 86 in Rucphen.

Helaas werden we in februari opnieuw geconfronteerd met een lekkage in het Erfgoeddepot. Naar aanleiding hiervan is in opdracht van de verhuurder de dakbedekking geheel vernieuwd.

6. Informatisering.

Veel nieuws en informatie over de heemkundekring en heemkunde in het algemeen werd gepubliceerd op de website van de vereniging. Ook de website speciaal voor de jeugd en de canon van Nispen bleven gehandhaafd.

Vanwege het belang om de archiefcollecties, zoals foto's, voorwerpen en bidprentjes, digitaal te kunnen presenteren aan een breed publiek, bleef de heemkundekring in 2024 aangesloten bij de Brabant Cloud. Ook via de beeldbank op de verenigingswebsite waren de collecties raadpleegbaar. Het beschrijven en online publiceren van de collecties gebeurde met behulp van het softwareprogramma Memorix Maior. Bezoekers lieten regelmatig een reactie achter in de vorm van een vraag of aanvullende informatie over het betreffende item.

De heemkundekring bleef ook actief op de sociale mediaplatforms Facebook X (voorheen Twitter) en Youtube .

7. Werkgroepen.

7.1 Werkgroep Redactie jaarboek.

De uitgave van het jaarboek van onze vereniging werd verzorgd door de werkgroep Redactie Jaarboek. De werkgroep bestond uit de leden Henk Baselier (redactiesecretaris), Marius Broos (eindredacteur), Madeleine Dekkers-Schepers en Corrie Verbraak-van Haperen. Op verzoek van de redactie was ook het bestuur vertegenwoordigd bij de redactievergaderingen in de persoon van Toon van Wesel. De redactie kwam in 2024 vier keer bijeen bij een van de redactieleden thuis.

Omdat er nog geen nieuwe redacteur gevonden is voor het samenstellen van de kroniek van Nispen in het afgelopen jaar, bleef Henk Baselier deze taak ad interim uitvoeren. Hoewel er nog altijd voldoende kopij wordt aangeleverd, zijn gastauteurs nog altijd van harte uitgenodigd om artikelen te schrijven. Het ontvangen van het jaarboek is de belangrijkste reden waarom mensen lid worden van de heemkundekring. Het is daarom van het grootste belang dat de uitgifte van een jaarboek in de toekomst gehandhaafd kan blijven.

7.2 Beheerscommissie ErfgoedCentrum Nispen.

Henk Baselier en Corné Uijtdewilligen vormden de werkgroep Beheerscommissie ErfgoedCentrum Nispen. Zij hielden zich bezig met het verwerven, beschrijven en beheren van de archiefcollecties van heemkundekring de Heerlijkheid Nispen. Het bestuur ontving regelmatig rapportages over de werkzaamheden.

Vanwege de beperkte ruimte die in het Erfgoeddepot beschikbaar is, was de heemkundekring genoodzaakt om nog kritischer te kijken naar hetgeen verzameld wordt en of er geen items zijn die afgestoten kunnen worden. Schenkingen werden alleen aanvaard als er een duidelijke relatie te leggen was met Nispen of Nispenaren. Ook ten gevolge van

de diverse lekkages in het najaar van 2023 en het voorjaar van 2024, moesten een aantal items worden afgestoten die te zeer beschadigd waren geraakt. Vanwege het stopzetten van een aantal ruilabbonnementen, zijn veel boekwerken afgestoten. Indien dat op prijs werd gesteld, ontving de ruilgevende erfgoedorganisatie de betreffende (jaar)boeken en tijdschriften terug.

De aantallen beschreven items bedroegen per 31 december 2024:

- Boeken- en tijdschrifttitels	687
- Beeldbank Nispen:	
- Ansichten	137
- Foto's	5.951
- Kaarten	73
- Tekeningen	64
- Dia's	634
- Affiches	412
Totaal	7.271
Waarvan	7.232 beschikbaar op het openbare deel Brabant Cloud
- Film- en video	78
- Geluid	26
- Voorwerpen	574
	Van allen is een afbeelding beschikbaar op het openbare deel Brabant Cloud
- Bidprentjes	1.819
- Documentatieverzameling	113 onderdelen
	Waarvan 27 onderdelen met aparte inventarisnummers
- Inventarisnummers overig verzamelde aanwinsten	0057
CD-ROM c.a. (diverse inhoud)	15

In 2024 werden er geen inloopochtenden georganiseerd. Wel was het ErfgoedDepot op 27 april opengesteld. In het kader van de activiteiten ter gelegenheid van Koningsdag gaf de Oranjestichting Nispen alle Nispense vereniging namelijk de mogelijkheid om zich te presenteren aan het publiek op de Oranjemarkt op het achterplein van Dorpshuis Nisipa. Van de mogelijkheid om het ErfgoedCentrum op afspraak te bezoeken werd geen gebruik gemaakt.

8. Publicaties.

8.1 Jaarboek.

In het jaarboek 2024 waren diverse artikelen opgenomen met betrekking tot de geschiedenis en heemkunde van Nispen. Henk Baselier besteedde aandacht aan de viering van het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina in Nispen in 1923. Tevens was hij de samensteller van de kroniek van Nispen over 2024. De gebeurtenissen in de Nispense Achterhoek tijdens de Tweede Wereldoorlog werden door Carien Denissen beschreven aan de hand van het oorlogsdagboek van Naantje Antonissen. Marius Broos schreef een artikel dat was gewijd aan de regionaal welbekende zwerver Peer Kas. De kroniek van Nispen over 1924 werd samengesteld door Loes Gommeren-van Eekelen.

Het jaarboek telde 178 pagina's en was rijk geïllustreerd met (kleuren)afbeeldingen. De oplage bedroeg 235 stuks. Marius Broos was verantwoordelijk voor de opmaak en beeldredactie. Het druk- en bindwerk werd verzorgd door drukkerij Altorffer Roosendaal. Leden die het volledige bedrag aan contributie betaalden, hadden recht op een gratis exemplaar; losse boekwerken kostten € 24 en waren verkrijgbaar via het verkooppunt.

8.2 Nispens Heem Nieuws.

De nieuwsbrief Nispens Heem Nieuws verscheen in 2024 twee keer onder redactie van Inge Aerden. De geprinte oplage bedroeg 75 exemplaren en 179 leden en relaties ontvingen de nieuwsbrief via e-mail. Het printwerk werd verzorgd door Erel kopieerservice Roosendaal.

8.3 Folder wandelroute

In het kader van de herdenking van 80 jaar bevrijding bracht de heemkundekring in samenwerking met Nispen Sportief en stichting Cultureel Nispen een folder uit die een routebeschrijving en historische informatie bevatte van een wandeling langs tien plaatsen binnen en buiten de dorpskern van Nispen met een interessant verhaal over de bevrijding van Nispen. Daarbij werd gebruik gemaakt van materiaal dat al beschikbaar was van een eerdere wandelroute rond het thema Nispen en de Tweede Wereldoorlog.

Stichting Cultureel Nispen nam de coördinatie van het project op zich en Nispen Sportief verzorgde de routebeschrijving. De historische informatie en foto's werden aangeleverd door onze heemkundekring. De teksten werden geschreven door Inge Aerden en Toon van Wesel selecteerde het beeldmateriaal. Voor de opmaak en het drukken van de folder werd gebruik gemaakt van de diensten van Pul's Art Nispen. Dankzij financiële subsidies kon de flyer die in een oplage van 1.000 stuks gedrukt werd, gratis worden aangeboden aan het publiek.

9. Activiteiten en evenementen.

9.1 Wandeltocht.

De jaarlijkse winterwandeltocht op de eerste zondag na Carnaval zou op maart gehouden worden. De weersomstandigheden – overvloedige regenval – waren echter dermate slecht dat de activiteit geen doorgang kon vinden, al meldde zich nog wel een dappere wandelaar.

9.2 Medewerking aan Molendagen.

Ook dit jaar assisteerden vrijwilligers van de heemkundekring bij de openstellingen van de Nispense molen op Westbrabantse Molendag (24 maart) en de Nationale Molendag (11 mei). Beide evenementen trokken de nodige bezoekers die door vrijwillig molenaar Jos Nieuwlaat van informatie werden voorzien over de molen en het werken ermee.

9.3 Open Monumentendag.

De Open Monumentendag vond plaats in het tweede weekend in september en had als thema 'Erfgoed van routes, netwerken en verbindingen'. In Nispen waren op zaterdag 14 september de molen en de H. Maria Hemelvaartkerk toegankelijk voor het publiek. Vrijwilligers van de heemkundekring waren aanwezig op de molen om de bezoekers van informatie te voorzien. Tot hun schrik kwam een bezoeker met haar kleinkind ten val bij het afdalen van een van de trappen. Gelukkig liepen zij daarbij geen grote verwondingen op. Tevens was de Gerdahoeve op de Nispense Achterhoek te bezoeken. Vanwege het thema was er een wandelroute uitgezet over zandpaden in de nabijheid van de dorpskern. De kerk trok 72 bezoekers, bij de molen kwamen 60 mensen een kijkje nemen en de Gerdahoeve werd bezocht door 23 personen.

9.4 Themawandeling 80 jaar bevrijding.

Stichting Cultureel Nispen, Nispen Sportief en heemkundekring de Heerlijkheid Nispen namen het initiatief om een wandelroute samen te stellen in het kader van 80 jaar bevrijding. Er werd een route uitgezet van ongeveer 7 kilometer door de Dorpskern van Nispen, het buitengebied en zelfs een stukje Essen. Op zaterdag 26 oktober kon iedereen meedoen aan de gezamenlijke wandeling langs de plaatsen waar zich de gebeurtenissen destijds hebben afgespeeld. Daaraan voorafgaand werd ook de flyer gepresenteerd met routebeschrijving en historische informatie. Aan de hand van de folder die in Nispen huis-aan-huis verspreid werd en ook verkrijgbaar was op diverse locaties in Nispen was het ook mogelijk om de tocht op eigen gelegenheid te lopen. De organisatie kon tevreden zijn met de belangstelling voor deze activiteit, zowel van Nispenaren als mensen van (ver) daarbuiten.

9.5 Diapresentatie ter gelegenheid van de herdenking van 80 jaar bevrijding.

Op verzoek van de Oranje Stichting Nispen stelde heemkundekring de Heerlijkheid Nispen een diapresentatie samen die continu vertoond werd tijdens de receptie in Dorpshuis Nispa na afloop van de herdenkingsplechtigheden op 26 oktober. De PowerPointpresentatie bestond uit 36 foto's van oorlogsschade aan woonhuizen, winkels en boerderijen in de dorpskern van Nispen en het buitengebied ten gevolge van de bevrijdingsgevechten in oktober 1944. Tevens werd de situatie van oktober 2024 op de betreffende plaatsen getoond. De dia's bevatten ook korte informatie over de betreffende panden. Het beeldmateriaal was door Inge Aerden geselecteerd uit het aanwezige fotomateriaal in de collectie van de heemkundekring. Zij maakte ook de actuele foto's die in de presentatie verwerkt werden. René Leijdekkers, Gerwin de Regt en Toon van Wesel zorgden voor het opstellen van projectiescherm en –apparatuur.

9.6 Presentatie jaarboek 2024.

Het jaarboek 2024 werd gepresenteerd op 31 oktober in Dorpshuis Nisipa. Nadat voorzitter Toon van Wesel de ongeveer 45 aanwezigen welkom had geheten, gaf hij het woord aan Henk Baselier die namens de redactie een toelichting gaf op het jaarboek. De werkgroep was erin geslaagd om een uitgave samen te stellen met lezenswaardige artikelen over diverse onderwerpen. De hoeveelheid ontvangen kopy was zelfs zo groot, dat een deel op de plank is blijven liggen voor de uitgave van volgend jaar. Henk Baselier merkte op dat het maken van een jaarboek vergelijkbaar is met de geboorte van een kindje. Het proces neemt ook ongeveer 9 maanden in beslag en het resultaat moet gekoesterd worden. Hij benoemde ook de rol van de redactieleden die niet als auteur actief zijn, maar als meezer een belangrijke inbreng leveren. Het eerste exemplaar werd in ontvangst genomen door mevrouw To van Wesel-Antonissen, een nicht van Naantje Antonissen van wie het oorlogsdakboek werd verwerkt tot een artikel voor het jaarboek. Ook de auteurs en redactieleden werden naar voren geroepen om een exemplaar in ontvangst te nemen. Leden die het volledige bedrag aan contributie betaald hadden, konden op het eind van de avond een gratis exemplaar mee naar huis nemen.

9.7 Lezing door Carien Denissen.

Aansluitend op de presentatie van het jaarboek op 31 oktober verzorgde Carien Denissen een lezing over de Nispense Achterhoek ten tijde van de Tweede Wereldoorlog. Met het oorlogsdagboek van haar familielid Adriana (Naantje) Antonissen als voornaamste bron, wist Carien de gebeurtenissen op de Nispense Achterhoek in de periode mei – november 1944 gedetailleerd te reconstrueren en te verwerken tot een artikel voor het jaarboek 2024. Haar boeiende lezing waarin zij haar artikel nader toelichtte, kon op veel waardering rekenen van de aanwezigen.

10. Rabo ClubSupport.

Onze vereniging heeft ook in 2024 weer meegedaan met de Rabo ClubSupport actie. De Rabobank ondersteunt als coöperatieve bank graag het verenigingsleven met kennis, netwerk en geld. De actie Rabo ClubSupport maakt daarvan onderdeel uit. Ieder lid van de Rabobank mocht van 6 tot en met 24 september stemmen op drie deelnemende clubs. Iedere stem leverde geld op voor de clubkas. Voor heemkundekring de Heerlijkheid Nispen was het bedrag € 278,51.

De opbrengst werd besteed aan het behoud, promotie en bestudering van het cultuurhistorisch erfgoed in Nispen. Met deze doelen in ogen, werd een deel hiervan specifiek besteed in een bijdrage aan het project om het 'motorhok' bij de molen te renoveren..

11. Deelname aan de regionale heemkundequiz.

De jaarlijkse Regionale Heemkundequiz West-Brabant werd op vrijdag 22 november gehouden in Wouw. Het team van onze kring eindigde op een mooie gedeelde tweede plaats. Ondanks het droeve bericht van het overlijden van voorzitter André Dingemans, had de organiserende kring De Vierschaer besloten de quiz toch door te laten gaan. Alvorens de presentator startte met het stellen van de vragen, werd dan ook een moment van stilte in

acht genomen. De negentien deelnemende teams kregen acht ronden theorievragen voorgeschoteld en ook waren er nog vier doeopdrachten. Het Nispense team werd gevormd door Madeleine Dekkers, Corry Verbraak, Loes Gommeren, Inge Aerden, René Leijdekkers en Piet Hectors.

12. Vrijwilligers.

Onze heemkundekring is kan niet bestaan zonder actieve leden. Het bestuur is daarom blij met de groep personen die zich structureel als vrijwilliger inzet voor de vereniging. Als dank daarvoor ontvingen zij ook in 2024 weer de traditionele kerststol met bijbehorende kaart. Het bestuur ontving de nodige positieve reacties op deze blijk van waardering.

Tijdens de 'lintjesregen' daags voor Koningsdag werd Corrie Verbraak-van Haperen feestelijk verrast in dorps huis Nisipa. Zij mocht van de burgemeester van Roosendaal een Koninklijke onderscheiding in ontvangst nemen. De onderscheiding Lid in de orde van Oranje-Nassau werd aan haar verleend vanwege haar lange carrière als vrijwilliger bij diverse verenigingen in Nispen. Zo is Corrie ook al een aantal jaren actief als vrijwilliger bij onze heemkundekring. Momenteel is zij lid van de redactie van ons jaarboek maar zij heeft tevens een groot aantal jaren de rubriek 'Kroniek van Nispen van het afgelopen jaar' verzorgd. Dat deed zij zeer gedetailleerd en zorgde daarbij zelf ook voor vele aansprekende foto's.

Nispen, 13 maart 2025

Het bestuur van heemkundekring de Heerlijkheid Nispen